

Llŷr Gruffydd AS,

Cadeirydd y Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith

14 Tachwedd 2024

Annwyl Llŷr

Diolch am eich llythyr dyddiedig 21 Hydref yn gofyn am eglurhad pellach a gwybodaeth am nifer o bwyntiau a godwyd yng nghyfarfod diwethaf y pwyllgor. Gweler yr atebion isod i'ch cwestiynau:

TERFYN CYFLYMDER 20MYA

- O ystyried y bydd penderfyniadau ynghylch newidiadau i ffyrdd penodol yn fater i awdurdodau lleol (o fewn fframwaith canllawiau Llywodraeth Cymru), sut y byddwch yn ymdrin â phryderon y cyhoedd am anghysondebau posibl ledled Cymru?*

Mae consensws cynyddol ynghylch beth yw cyflymder diogel mewn cymunedau a gallwn adeiladu ar hynny. Rydym yn dal i gredu bod 20mya yn iawn, ond rydym am sicrhau ein bod yn pennu'r cyflymder iawn ar y ffyrdd iawn.

Rhwng mis Ebrill ac Awst 2024, cefais gwrdd â dinasyddion, gyrrwyr bysiau, gwasanaethau brys, yr heddlu, pobl ifanc, pobl fregus, busnesau, cynghorwyr sir, tref a chymuned, awdurdodau lleol a llawer o rai eraill – i wrando arnyn nhw a deall eu barn am ddiogelwch ar y ffyrdd mewn ardaloedd preswyl.

Ym mis Gorffennaf 2024, gwnaethom roi canllawiau newydd i awdurdodau priffyrdd i'w gwneud yn gliriach pa ffyrdd gaiff fod yn 30mya. Yn 2024, mae'r cyhoedd wedi cael cyfle i ddweud ble maen nhw'n teimlo y dylid gwneud newidiadau. Mae awdurdodau priffyrdd yn defnyddio [ein canllawiau diwygiedig](#) i asesu'r syniadau hyn.

Er mwyn cael newid terfyn cyflymder, rhaid gwneud gorchymyn rheoleiddio traffig. Bydd y broses hon yn cymryd sawl mis i'w chwblhau.

Mae swyddogion yn parhau i gynnal cyfarfodydd rhanbarthol gyda'r holl awdurdodau lleol i'w helpu gyda'r newidiadau hyn gan sicrhau eu bod yn gallu rhannu arfer gorau a'u bod yn gweithredu'n gyson. Fodd bynnag, mae'n bwysig nodi bod pob Awdurdod Lleol yn gweithredu fel yr awdurdod priffyrdd lleol ac, yn y pen draw, mater iddyn nhw yw sut ddehongli'r canllawiau a gwneud unrhyw newidiadau.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Ken.Skates@llyw.cymru
Correspondence.Ken.Skates@gov.wales

Rydym yn croesawu gohebiaeth yn Gymraeg. Bydd unrhyw ohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn cael ei hateb yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi wrth ymateb.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

- *Pa gamau ydych chi'n eu cymryd i reoli disgwyliadau'r cyhoedd o ran maint y newidiadau sy'n debygol o ddeillio o'r adolygiad?*

Dros yr haf, anogwyd pobl i roi adborth i'w hawdurdod priffyrdd er mwyn sicrhau bod gennym y cyflymderau iawn ar y ffyrdd iawn ledled Cymru. Mae awdurdodau priffyrdd bellach wrthi'n edrych ar yr adborth hwnnw. Rydym wedi neilltuo £5 miliwn o gyllid ychwanegol i helpu awdurdodau priffyrdd i wneud y newidiadau.

Bydd awdurdodau priffyrdd yn hysbysebu unrhyw newidiadau sydd ganddyn nhw mewn golwg drwy'r broses Gorchymyn Rheoleiddio Traffig statudol, sy'n cynnwys cyfnod ymgynghori cyhoeddus 21 diwrnod i roi cyfle i'r cyhoedd gynnig eu sylwadau am y newidiadau dan sylw. Mae Llywodraeth Cymru yn cefnogi awdurdodau priffyrdd i roi neges gyson i'r cyhoedd am y newidiadau gan baratoi pecyn cymorth cyfathrebu i'r perwyl hwn. Mae hynny'n cynnwys rheoli disgwyliadau o ran nifer y ffyrdd a fydd yn newid a'r angen i fod yn glir mai 20mya yw'r terfyn cyflymder diodyn o hyd. Nid newid polisi yw hwn, ond adolygiad i newid y terfyn cyflymder i 30mya pan ystyrir ei bod yn ddiogel gwneud hynny.

- *A allwch egluro'r camau sy'n cael eu cymryd i hyrwyddo manteision y polisi i'r cyhoedd yng Nghymru, a sut y byddwch yn asesu a yw hyn wedi bod yn llwyddiant?*

Mae Llywodraeth Cymru yn cynnal gwerthusiad pum mlynedd o'r polisi. Canlyniad hyn fydd adroddiad yn gwerthuso'r broses erbyn 2025, adroddiad gwerthuso canol tymor erbyn mis Ebrill 2027 ac adroddiad gwerthuso'r effaith derfynol erbyn 2029. Caiff asesiad ystyrlon o'r polisi ei wneud dros y cyfnod tymor hwy hwn, fydd yn cynnwys ffigurau gwrthdrawiadau, newidiadau yn agwedd y cyhoedd at y terfyn 20mya ac amcangyfrif o'r newidiadau mewn allyriadau carbon deuocsid.

Mae Trafnidiaeth Cymru (TrC) wedi cyhoeddi [fframwaith monitro](#) sy'n nodi'r hyn sy'n cael ei fonitro a sut y bydd y monitro yn digwydd. Mae cam cynta'r monitro wedi'i gwblhau, i fesur (ymhlith pethau eraill) ddangosyddion perfformiad megis cyflymder cerbydau, gwrthdrawiadau, anafiadau, amseroedd teithio ac ansawdd aer. Mae'n dangos y canlynol:

- Mae cerbydau ar brif ffyrdd trwodd 20mya yn teithio ar gyfartaledd 4.3mya yn arafach. Dechreuodd hyn yn fuan ar ôl cyflwyno'r terfyn newydd. Mae 58% o gerbydau bellach yn cael eu gyrru ar 24mya neu lai, o'i gymharu ag 20% o'r blaen. Disgwylir i'r gostyngiadau hyn leihau'r risg o wrthdrawiad a lleihau difrifoldeb yr anafiadau.
- Mae amseroedd teithio wedi cynyddu ar gyfartaledd ar y rhan fwyaf o'r llwybrau a aseswyd, ond ar y cyfan ddim o fwy na 2 funud. Yr un pryd, mae'r amser teithio ar y rhan fwyaf o lwybrau yn amrywio llai, sy'n awgrymu amser teithio mwy dibynadwy sy'n rhoi mwy o sicrwydd ynghylch hyd y daith wrth yrru ar lwybr penodol.
- Ni ddatgelodd y gwaith monitro ansawdd aer a gynhaliwyd yn yr ardaloedd cam 1 tan fis Ebrill 2024 unrhyw wahaniaeth sylweddol yn y nitrogen deuocsid rhwng yr ardaloedd 20mya a'r rheini y tu allan iddynt.

Mae yna hefyd ddata eilaidd yn cael ei gasglu am wrthdrawiadau ffyrdd sy'n cael eu cofnodi gan yr heddlu. Mae ystadegau Ebrill - Mehefin 2024, sef rhai diweddaraf yr heddlu, yn dangos bod gwrthdrawiadau (24%) ac anafusion (24%) ar ffyrdd 20mya a 30mya (gyda'i gilydd) wedi gostwng bron i chwarter o'u cymharu â'r un cyfnod yn 2023. Dyma'r isaf erioed y tu allan i'r pandemig.

Rydym yn gwybod hefyd, ers cyflwyno'r terfyn 20mya ym mis Medi 2023, bod nifer y gwrthdrawiadau (26%) a'r anafusion (28%) ar ffyrdd 20mya a 30mya (gyda'i gilydd) wedi gostwng mwy na chwarter. Y tri gostyngiad chwarterol yn y cyfnod hwn yw'r tri gostyngiad chwarterol mwyaf erioed y tu allan i gyfnod y pandemig.

- *Sut ydych chi'n ymateb i bryderon am amharodrwydd ymddangosiadol Llywodraeth Cymru i amddiffyn y polisi yn wyneb camwybodaeth yn y cyfryngau?*

Rydym wedi bod yn dweud yn gyson y bydd y polisi 20mya diodyn yn lleihau gwrthdrawiadau ac yn achub bywydau. Ers cyflwyno'r terfyn cyflymder newydd, rydym wedi hyrwyddo ystadegau'r heddlu am wrthdrawiadau, sy'n dangos, ers mis Medi 2023, ein bod wedi gweld arwyddion addawol bod gwrthdrawiadau ac anafusion yn gostwng.

Dros yr haf buom yn cymryd rhan mewn rhaglen wrando ac rydym wedi paratoi canllawiau newydd i helpu Awdurdodau Lleol i wneud penderfyniadau lleol gwell. Rydym wedi tynnu sylw'r cyfryngau at y gwaith hwn ac wedi parhau i ddatgan ein barn mai 20mya yw'r cyflymder cywir lle mae pobl yn byw, gweithio a chwarae.

- *Pa gamau yr ydych wedi'u cymryd i egluro dulliau adrodd ar y polisi yn gyffredinol, ac yn benodol yn achos y ddwy enghraifft a amlinellir uchod?*

Wrth benderfynu ar gamau nesa'r polisi hwn, rydym wedi dweud yn glir yn ein datganiadau mai 20mya yw'r cyflymder cywir lle mae pobl yn byw, gweithio a chwarae. Rydyn ni eisiau rhoi llais i bobl am 20mya a chael y cyflymder iawn ar y ffyrdd iawn.

Rydym yn gweithio'n agos gyda GoSafe, sy'n arwain y gwaith ar gyfathrebu ynghylch gorfodi. Rydym hefyd wedi eu hannog i ofyn am y cywiriadau sydd eu hangen i'r ystadegau y maen nhw'n eu cyhoeddi.

Wrth gyhoeddi ystadegau ar wrthdrawiadau ffyrdd a gofnodwyd gan yr heddlu, rydym wedi cynnal sesiynau briffio technegol ar gyfer y cyfryngau i'w helpu i ddeall cynnwys y datganiadau a'u cyfleu'n gywir. Rydym yn tynnu sylw darparwyr newyddion at unrhyw ystadegau anghywir y maen nhw'n eu cyhoeddi ac rydym wedi cyhoeddi blog i gywiro camwybodaeth ar 20mya: [Terfynau Cyflymder 20mya / Cofnod Cywir](#).

DATGANIAD AC ADOLYGIAD O'R POLISI FFYRDD

- *A allwch egluro'r camau yr ydych yn eu cymryd i sicrhau bod cyllid trafndiaeth yn ddigon hyblyg i roi rhagor o reolaeth dros fuddsoddi i awdurdodau lleol a Chyd-bwyllgorau Corfforedig?*

Ar hyn o bryd mae'r pedwar Cydbwyllgor Corfforaethol (CBC) yng Nghymru yn paratoi Cynlluniau Trafnidiaeth Rhanbarthol sy'n nodi eu blaenoriaethau ar gyfer trafndiaeth yn eu rhanbarth am y pum mlynedd nesaf. Mae Llywodraeth Cymru'n cynnig sawl grant cyfalaf gwahanol i Awdurdodau Lleol megis y Gronfa Teithio Llesol, y Gronfa Trafnidiaeth Leol a'r Gronfa Ffyrrdd Cydnerth. Mae gan bob un feini prawf gwahanol. Rydym yn ystyried sut i gyfuno'r grantiau'n un ffynhonnell o gyllid i roi'r Cynlluniau Trafnidiaeth Rhanbarthol ar waith, ond gan sicrhau hefyd bod y pedwar CBC yn cael cyfrannu at benderfynu sut i wario'r cyllid.

- *O ran eich sylwadau y gallai adeiladu ffyrdd fod yn ddymunol pan fo'n hybu trafndiaeth gyhoeddus, a allwch egluro a ydych yn fodlon bod y ddarpariaeth bresennol yn y Datganiad Polisi Ffyrrdd, sef bod buddsoddi mewn ffyrdd ac adeiladu ffyrdd yn cael ei ganiatáu lle byddai'n "cefnogi newid moddol a lleihau allyriadau carbon" yn caniatáu adeiladu o dan yr amgylchiadau a amlinellwyd gennych? Os nad ydych, pa agwedd fyddai'n ei atal?*

Ni ddylid trin y dibenion a ddisgrifir yn y datganiad polisi fel profion 'du a gwyn' syml. Pe baem yn gwneud hynny, ni fyddai'r penderfyniadau niferus gwahanol sydd ynghlwm wrth adeiladu ffordd yn cael eu hystyried, gan gynnwys dyluniad y ffordd a'r dull adeiladu. Ond, o dan lawer o amgylchiadau, byddai adeiladu ffordd i hyrwyddo trafndiaeth gyhoeddus yn gyson â'r nod o gefnogi newid moddol a lleihau allyriadau carbon. Rydym wrthi'n asesu sut mae'r rheini sy'n

defnyddio'r datganiad o'r polisi ffordd yn ei ddehongli ac yn ei gymhwyso, er mwyn sicrhau bod gennym fframwaith sy'n gweithio yn unol â'i fwriad.

- *A allwch ddarparu data ac astudiaethau achos sy'n dangos sut mae prosiectau adeiladu ffyrdd diweddar wedi llwyddo i leihau'r defnydd o geir preifat yn unol â tharged Llywodraeth Cymru o 10 y cant?*

Dau brosiect adeiladu ffyrdd gafodd eu hadeiladu'n ddiweddar (18 mis diwethaf) oedd y Gwelliannau i'r A55 Aber i Tai'r Meibion a'r Gwelliannau Pont Newydd Dyfi ar yr A487. Prif amcanion y ddau gynllun oedd gwneud y ffyrdd yn fwy diogel ac yn fwy abl i wrthsefyll llifogydd. Cafodd gwelliannau sylweddol eu gwneud hefyd i gysylltiadau teithio llesol. Ar y Gwelliannau i'r A55 Aber i Tai'r Meibion, cofnodwyd deg gwaith yn fwy o ddefnydd ar y llwybr teithio llesol gafodd ei wella (Llwybr Beicio Cenedlaethol 5) rhwng Ionawr a Mai 2023 nag yn yr un cyfnod yn 2024. Mae hyn yn dangos bod pobl yn defnyddio dulliau teithio cynaliadwy yn hytrach na cheir preifat lle darperir cyfleusterau teithio llesol o ansawdd uchel a diogel fel rhan o gynllun ffordd.

- *Sut ydych yn ceisio sicrhau bod unrhyw gynnig ar gyfer trydedd bont dros y Fenai yn cyd-fynd â nodau hinsawdd Llywodraeth Cymru, a pha asesiadau effaith amgylcheddol sy'n cael eu cynnal fel rhan o'r broses gynllunio?*

Nid oes unrhyw waith yn cael ei wneud ar hyn o bryd i ddatblygu cynigion ar gyfer trydedd pont dros y Fenai, felly nid oes unrhyw asesiadau yn cael eu cynnal o'r effaith amgylcheddol.

Fodd bynnag, yn dilyn yr Adolygiad Ffyrdd, gwnaeth Comisiwn Trafnidiaeth Gogledd Cymru 16 o argymhellion ar 'Wella Gwytnwch Cysylltiadau ar draws Afon Menai.' [Comisiwn Trafnidiaeth Gogledd Cymru Gwella Gwytnwch Cysylltiadau ar Draws Afon Menai](#). Mae ymgynghorwyr wedi'u penodi i roi'r argymhellion sydd â'r flaenoriaeth uchaf ar waith, gan gynnwys; adolygu'r terfyn cyflymder ac ystyried newidiadau i ffordd gerbydau y prif lein, y ffyrdd ymuno a dyluniad cyffyrdd ar yr A55; opsiynau i osod dargyfeirwyr gwynt a llwybr teithio llesol ar Bont Britannia.

CYNNAL A CHADW PRIFFYRDD

- *Sut mae canfyddiadau adolygiad Lugg yn cael eu hymgorffori mewn prosiectau cynnal a chadw ffyrdd ar hyn o bryd, a phrosiectau yn y dyfodol?*

Rydym wedi mabwysiadu'r Dull Newydd o Gynnal a Chadw Ffyrdd yn sgil cytuno ag argymhellion Adolygiad Lugg. Mae'r ffocws ar:

- Wella strategaethau rheoli a chynnal a chadw asedau
- Alinio blaenoriaethau cynnal a chadw â Pholisi
- Casglu a dadansoddi data arolygon yn well i ni allu gwneud penderfyniadau ynghylch cynnal a chadw ar sail tystiolaeth
- Blaenoriaethu adnoddau fel eu bod yn ddigonol i wireddu ein blaenoriaethau

Rydym yn bwrw ymlaen hefyd â rhaglen Adnewyddu Asedau Mawr (MAR) – sef yn bennaf y cynlluniau trwsio strwythurol cymhleth a mawr ar y rhwydwaith y mae angen eu cynnal i gadw ffyrdd yn ddiogel a rhag gorfod eu cau.

Datblygwyd methodoleg blaenoriaethu yn seiliedig ar ffactorau fel diogelwch, pwysigrwydd i'r rhwydwaith, brys, datgarboneiddio a chyfleoedd ar gyfer teithio cynaliadwy. Gwnaethom ymgysylltu â phartneriaid yn y diwydiant a'r gadwyn gyflenwi ledled y DU ar 10 Hydref 2024 i lansio'r rhaglen MAR ac i gael adborth ar sut i sicrhau arloesedd a datgarboneiddio trwy'r cylch darparu ac opsiynau a chyfleoedd caffael.

Mae gwaith da yn cael ei wneud i fynd â'r rhaglen hon yn ei blaen, gyda chynlluniau blaenoriaeth uchel, gan gynnwys codi Pont Dyfrdwy newydd yr A494, eisoes ar y gweill. Bydd y rhaglen gyfan a'r amserlenni yn dibynnu ar faint o gyllid fydd ar gael.

- *Pa gamau penodol sy'n cael eu cymryd i fynd i'r afael â'r ôl-groniad o ran gwaith cynnal a chadw ffyrdd lleol, ac o ystyried y costau cyffredinol a amcangyfrifir, sut mae blaenoriaethau'n cael eu pennu?*

Yn ogystal â'r Grant Cynnal Refeniw, rydym yn neilltuo grantiau i Awdurdodau Priffyrdd ledled Cymru i wella ffyrdd lleol drwy gronfeydd fel ein Cronfa Trafnidiaeth Leol, Cronfa Ffyrdd Gwydn a'r Gronfa Teithio Llesol. Trwy eu Cynlluniau Trafnidiaeth Rhanbarthol, bydd y Cyd-bwyllgorau Corfforaethol yn gallu blaenoriaethu'r gwaith pwysicaf sydd ei angen ar eu rhwydwaith priffyrdd, a byddwn yn gweithio gyda nhw i roi hyd yn oed mwy o reolaeth iddynt dros eu cyllidebau i gyflawni'r blaenoriaethau hynny.

TEITHIO LLESOL

- *Pa fecanweithiau sydd ar waith i sicrhau y bydd y cyllid a ddefnyddir gan awdurdodau lleol yn bodloni amcanion cynnal a chadw ffyrdd a theithio llesol?*

Mae awdurdodau lleol yn gwneud cais am gyllid ar gyfer teithio llesol drwy ein Cronfa Teithio Llesol a'r grant Llwybrau Diogel mewn Cymunedau. Mae'r Gronfa Teithio Llesol yn cynnwys elfen graidd, gan warantu o leiaf swm penodol o gyllid ar gyfer pob awdurdod lleol. Gellir defnyddio'r cyllid craidd ar gyfer mân waith fel pantau ar cwrbinâu, seddi i gerddwyr, chwalu rhwystrau a mannau cadw beiciau.

Mae Llywodraeth Cymru am weld datganoli cyllid grantiau trafndiaeth i awdurdodau lleol. O 2026-27, bydd grantiau trafndiaeth awdurdodau lleol (gan gynnwys y Gronfa Teithio Llesol a Llwybrau Diogel mewn Cymunedau) yn cael eu defnyddio i ariannu Cynlluniau Trafnidiaeth Rhanbarthol a Chynlluniau Cyflawni'r Cyd-bwyllgorau Corfforaethol. Bydd y cynlluniau hyn, er yn adlewyrchu blaenoriaethau lleol, yn cyd-fynd â pholisi Llywodraeth Cymru. Daw'r arian ar gyfer cynnal a chadw priffyrdd o gyllideb ar wahân.

- *A allwch amlinellu eich amserlen ar gyfer ymateb i adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru ar Deithio Llesol, gan gynnwys cyhoeddi eich ymateb?*

Mae Llywodraeth Cymru wedi ymateb i adroddiad Archwilio Cymru ac wedi derbyn ei argymhellion. Dw i'n atodi copi o ymateb Llywodraeth Cymru.

DIWYGIO'R BYSIAU

- *Pa gamau sy'n cael eu cymryd i edrych yn fanwl ar fodolau ariannu arloesol ar gyfer darparu gwasanaethau bysiau o wledydd eraill, fel y rhai yn Ffrainc?*

Rydym bob amser yn awyddus i edrych ar brofiadau gwledydd eraill, yn y DU a thu hwnt, a dysgu oddi wrthynt. Rydym yn gwybod am fodolau cyllido gwahanol, gan gynnwys y rhai yn Ffrainc, a bydd swyddogion yn ceisio dysgu mwy amdany'n nhw i ddylanwadu ar sut rydym ni'n gwneud pethau yng Nghymru.

- *A allwch nodi'r dull a ddefnyddir i reoli risgiau sy'n gysylltiedig â'r newid i fasnachfreinio bysiau?*

Rydym yn cydnabod, os caiff y Bil Bysiau ei basio, bod masnachfreinio'r bysiau yn golygu newid sylweddol i'r diwydiant, a bod risgiau'n dod yn ei sgil. Er mwyn lleihau'r risgiau hyn, rydym yn gweithio'n agos iawn gydag ystod eang o randdeiliaid, gan gynnwys TrC, awdurdodau lleol, undebau llafur a gweithredwyr bysiau. Mae TrC wedi dechrau cyfres o sesiynau trafod â gweithredwyr bysiau ac yn cwrdd yn rheolaidd ag awdurdodau lleol ac

undebau llafur wrth i ni gynllunio ar gyfer rhwydwaith bysiau sy'n gweithio'n fwy effeithiol er lles defnyddwyr a darpar ddefnyddwyr y rhwydwaith.

Mae gennym strwythur llywodraethu gyda TrC i sicrhau rheolaeth briodol ar risgiau, penderfyniadau a'n rhaglen waith gymhleth ar gyfer masnachfreinio'r bysiau.

GWASANAETHAU TRENAU

- *Yn eich datganiad yn Siambr y Senedd ar 24 Medi, cyfeiriasoch at sefydlu GBR Cymru, sef “Uned Fusnes Cymru a'r Gororau wedi'i grymuso o fewn Great British Railways—GBR Cymru”. A allwch roi rhagor o fanylion i'r Pwyllgor am hyn, a rôl statudol Gweinidogion Cymru y cyfeiriasoch ati, gan gynnwys manylion unrhyw ymrwymadau cadarn yr ydych wedi'u cael gan Lywodraeth y DU?*

Rwyf wedi cael trafodaethau cynhyrchiol gyda Gweinidog Rheilffyrdd y DU, yr Arglwydd Hendy, a'r Ysgrifennydd Gwladol dros Drafnidiaeth, Louise Haigh, ynghylch ein prif flaenoriaethau ar gyfer Diwygio'r Rheilffyrdd. Rydym wedi trafod sefydlu GBR Cymru, creu rhaglen welliannau i Gymru, a rhoi mwy o rôl i Weinidogion Cymru wrth bennu gwasanaethau trawsffiniol. Mae Llywodraeth y DU wedi ymrwymo i gydweithio â ni ar y blaenoriaethau hyn a'n huchelgeisiau cyffredin i hybu cyfleoedd a chreu canlyniadau gwell i deithwyr.

Mae sefydlu GBR Cymru, uned fusnes wedi'i grymuso i Gymru a'r Gororau o fewn Great British Railways (GBR), yn rhan allweddol o'r diwygio ehangach yr ydym yn gofyn amdano. Byddai creu uned fusnes sydd wedi'i grymuso, sy'n cael ei rhedeg yn lleol ac sy'n atebol i Weinidogion Cymru a'r Senedd yn golygu newid mawr i'r drefn bresennol. Ochr yn ochr â setliad ariannu teg, bydd hyn yn cyfrannu at wella canlyniadau i deithwyr drwy sicrhau bod rheilffyrdd Cymru yn cael eu rheoli a'u datblygu i ddiwallu eu hanghenion ac i gwrdd â'u disgwyliadau penodol yn unol â blaenoriaethau a pholisi Cymreig. Rydym wrthi'n cydweithio â phartneriaid yn y diwydiant a chyda Llywodraeth y DU i ddatblygu manylion y cynnig gan ganolbwyntio ar sicrhau'r atebolrwydd angenrheidiol hwn a chanlyniadau gwell i deithwyr ledled Cymru a'r Gororau.

- *Pa drafodaethau yr ydych yn eu cael gyda'ch cymheiriaid yn Llywodraeth y DU am yr angen i wella'r seilwaith rheilffyrdd ar fyrder, a rôl Network Rail yng Nghymru?*

Mae'r angen i wella'r rheilffyrdd yng Nghymru yn ffocws allweddol yn fy nhrafodaethau rheolaidd gyda Llywodraeth y DU. Rydym yn gweithio'n agos gyda Llywodraeth y DU i ddatblygu piblinell o welliannau i seilwaith y rheilffyrdd drwy Fwrdd Rheilffyrdd Cymru, sydd hefyd yn cynnwys cynrychiolwyr TrC a Network Rail.

Bydd rôl Network Rail yng Nghymru yn cael ei hystyried fel rhan o gynigion Llywodraeth y DU ar gyfer Diwygio'r Rheilffyrdd. Rydym wedi disgrifio'n blaenoriaethau ar gyfer Diwygio'r Rheilffyrdd, gan gynnwys yr angen i Gymru fod yn atebol am reoli a gwella'r seilwaith rheilffyrdd, ac rwy'n trafod hyn yn rheolaidd â Llywodraeth y DU.

- *Beth yw'r prif heriau a nodwyd wrth gynllunio ar gyfer cystadleuaeth yr Ewros o dan 19 mlwydd oed yng Ngogledd Cymru, a pha gymorth y mae Llywodraeth Cymru yn ei roi i Drafnidiaeth Cymru i helpu i fynd i'r afael â hwy?*

Rwy'n falch iawn o gael croesawu Pencampwriaethau Pêl-droed dan 19 UEFA i Ogledd Cymru yn 2026. Mae TrC yn datblygu cynlluniau gweithredol pwrpasol ar gyfer digwyddiadau mawr ac mae ganddynt brofiad o weithio gyda phartneriaid i sicrhau bod teithwyr yn cael teithio'n ddiogel i ac o'u cyrchfan. Gwelwyd hyn ar waith yn yr haf pan lwyddodd TrC i symud cannoedd o filoedd o deithwyr ar gyfer digwyddiadau mawr ledled Cymru. Rwy'n hyderus y byddant yn gweithio'n adeiladol gydag UEFA a Chymdeithas Bêl-droed Cymru i gytuno ar gynllun cadarn i gludo'r nifer tebygol o bobl a fydd yn teithio i'r digwyddiad.

Roeddwn hefyd yn falch iawn o gyhoeddi cynlluniau yn ddiweddar i gynyddu capasiti Prif Reilffordd Gogledd Cymru yn sylweddol erbyn 2026. Bydd TrC yn darparu 50% yn fwy o wasanaethau wedi'u hamserlennu ar y lein fydd yn hwb enfawr i gapasiti'r rhanbarth cyfan.

DATGARBONEIDDIO TRAFNIDIAETH GYHOEDDUS

- *A ydych yn bwriadu adolygu targed 2028 yng ngoleuni'r heriau a amlinellwyd gennych?*

Ydym. Bydd angen newid y targedau ar gyfer datgarboneiddio'r fflyd fysiau. Mae allyriadau carbon bysiau yn gyfwerth â thua 3% o holl allyriadau trafndiaeth yng Nghymru ac felly ni ellir eu hanwybyddu. Mae gennym hefyd rai o'r bysiau hynaf yn y DU. Wedi dweud hynny, mae lleihau allyriadau carbon bysiau yn fater drud. Wrth i ni symud at fasnachfreinio'r bysiau, mae'n bwysig bod gennym fflyd fysiau sy'n addas i'r diben ac yn ddeniadol i deithwyr. Mae gofyn am fflyd o tua 1,600 o fysiau yng Nghymru ynghyd â seilwaith ar gyfer eu gwefru a thanwydd. Mae fy swyddogion bron â chwblhau cynlluniau i gael rhaglen dreigl o fflyd bysiau newydd dros y 15 mlynedd nesaf, a byddaf yn eu rhannu â'r pwyllgor cyn gynted ag y byddant yn barod.

- *Sut y caiff y broses o gyflwyno masnachfreinio bysiau ei strwythuro i sicrhau ei fod yn cefnogi'r newid i fysiau dim allyriadau pibellau gwacáu?*

Y meddwl ar hyn o bryd yw y bydd masnachfreinio yn cael ei gyflwyno ar draws rhanbarthau yng Nghymru, gan ddechrau gyda'r de-orllewin. I'r graddau bod hynny'n bosibl neu'n fforddiadwy, y bwriad yw darparu bysiau heb allyriadau i gymryd lle'r cerbydau hyn ym mhob rhanbarth wrth i ni fasnachfreinio. Bydd hefyd angen cael gwared ar rai o'r cerbydau hyn a mwyaf llygrol yn y rhanbarthau cyn dechrau masnachfreinio. Gallai hynny olygu rhaeadru cerbydau o'r ardaloedd lle rydym yn masnachfreinio gyntaf. Mae'r egwyddor o gael cerbydau newydd yn lle'r cerbydau hynaf a mwyaf llygrol gyntaf yn allweddol i'n cynllun. Am y 3 blynedd nesaf, bydd angen darparu rhai bysiau diesel newydd, sy'n llawer llai llygrol na'r bysiau hyn sy'n cael eu defnyddio ar hyn o bryd. Hynny am y bydd angen darparu seilwaith tanwydd a gwefru newydd cyn cyflwyno fflyd newydd heb allyriadau mewn ardal. Fel y dywedwyd, byddaf yn rhannu manylion y cynlluniau i gyflwyno fflyd newydd cyn gynted ag y byddant yn barod.

Yn gywir

Ken Skates AS

Ysgrifennydd y Cabinet dros Drafnidiaeth a Gogledd Cymru
Cabinet Secretary for Transport and North Wales